

Periodieke uitgave van Pius Floris Boomverzorging Nederland

de Boomwijzer

Jaargang 10 No **1** | 2006

in dit nummer:

Dieper graven naar de oorzaak van boomziekten

Interne opleidingsdag

Even kennismaken: nieuwe franchisenemer Noord-Nederland

De échte oplossing zit in de grond

Symptombestrijding is geen oplossing

Het behandelen van kwalen bij planten, dus ook bomen, met (bestrijdings)middelen alléén heeft nog nooit bevredigende resultaten opgeleverd. In de plantenwereld komen ongeveer 950 verschillende ziekten en aantastingen voor, en allemaal hebben ze één ding gemeen: ze zijn het gevolg van een combinatie van verzwakkende factoren. Over de verschillende oorzaken en combinaties van oorzaken waardoor planten en bomen ziek worden is in de loop van de tijd aardig wat bekend geworden. Ondanks de enorme kennistoename op dit gebied is het in de praktijk moeilijk om vakmensen ervan te overtuigen dat het bestrijden van alleen symptomen wel kortdurende oplossingen kan bieden, maar de problemen nooit blijvend kan verhelpen.

Aandacht voor oorzaken

In de wereld van de boomverzorging is langzaam maar zeker een duidelijke verandering te zien. Waar vroeger steeds dode takken uit bomen werden gezaagd om te voorkomen dat ze vervolgschade teweeg zouden brengen, wordt nu vaker gekeken naar de onderliggen-

de oorzaak. Hoe komt het eigenlijk dat er steeds dood hout in de boom komt? Hoe komt het dat de kruin bij elke snoei steeds kleiner wordt in plaats van groter? Intussen weten echte boombeheerders dat het probleem van de dode takken vrijwel altijd voortkomt uit de groeiomstandigheden van de boom. In plaats van het alsmaar weer opnieuw wegzagen van steeds dikkere dode takken kan het geld voor onderhoud beter worden besteed aan het verbeteren van de groeiomstandigheden.

Kastanjeziekte grijpt om zich heen

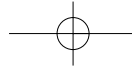
Ronduit zorgwekkend is het verschijnsel 'kastanjeziekte', dat steeds grotere proporties aanneemt in ons land. De ziekte lijkt geen enkel onderscheid te maken tussen jonge, oude, zwakke, of sterke bomen. Duizenden bomen zijn al aangetast. Een deel van de vaak oudere, aangetaste bomen sterft snel af. Andere, meestal jongere en goed groeiende bomen, lijken de verschijnselen van de ziekte redelijk in te kapselen en door te groeien. Statistisch is er echter nog geen duidelijkheid over de nietsontziende lijkende ziekte die de kastanjes in rap tempo laat sneuvelen. Onderzoekers in binnen-

Bemestingsleer en bestrijdingsmiddelengebruik. Het zijn termen waarmee de meeste mensen in de bomensector enigszins bekend zijn. In de vroegste tijd van de boomverzorging in Nederland (circa 1970 - boomverzorging heette toen nog 'boomchirurgie') werd al getracht schimmelziekten aan en in bomen te bestrijden. Van kankerverwekkende teerproducten tot fenolen, er werd destijds gespoten en gesmeerd dat het een lieve lust was. Van alles werd uitgeprobeerd om rottingsprocessen in bomen een halt toe te roepen; geen van deze behandelingen heeft ook maar enig succes gehad. Sterker nog, in het begin van de jaren tachtig van de vorige eeuw heeft Dr. Alex Shigo aangetoond dat 'wondbehandeling' van bomen er uitsluitend toe leidt dat bomen nog sneller gaan rotten en dus ook sneller omvallen! Een pleidooi voor een structurele aanpak van boomproblemen.

en buitenland zoeken naarstig naar de oorzaak of oorzaken. Tot nu toe is het gissen al wordt er volop gediscussieerd over bacterieaantasting of schimmelaantasting. Veel van het onderzoek naar de kastanjeziekte wordt besteed aan het leren kennen van de symptomen. Met deze kennis kan vervolgens dieper worden gegraven naar de oorzaken. Geen van de onderzoeken heeft tot dusver geleid tot inzicht in de oorzaken van de ziekte. Juist, u leest het goed: oorzaken. Het is niet houdbaar om slechts een of twee oorzaken of combinaties daarvan aan te wijzen om de ziekte te verklaren. Het móét veel complexer liggen, want de ziekte slaat toe op vrijwel alle kastanjabomen, ongeacht hun conditie.

Het probleem bij de wortels aanpakken

De ervaring heeft geleerd dat vrijwel alle boomproblemen hun oorzaak vinden in de grond waarin de bomen groeien. De natuur heeft daarvoor gedurende de hele evolutie een bijzonder fijngevoelig systeem ontwikkeld. Dit systeem maakt dat kolossale bomen onder natuurlijke omstandigheden zelfs op zeer slechte grond, op rotsen en in woestijnen kun-

nen groeien zonder ooit een noemenswaardige ziekte te krijgen. Vaak groeien bomen in onze steden onder omstandigheden die goed te vergelijken zijn met de soms zeer slechte natuurlijke omstandigheden waarin zij toch gezond kunnen groeien. Dus hoeven de fysische kwaliteiten van de bodem niet de oorzaak te zijn. Dat blijkt wel, want de aangetaste kastanjabomen staan in de meest uiteenlopende grondsoorten, van sterk verdicht zand of klei tot zeer humusrijke, rulle aarde.

Tijd voor een kleine openbaring. Wist u dat de allerfijnste opnamewortels van bomen weliswaar in de grond groeien, maar geen enkel fysiek contact hebben met de grond? Anders gezegd, wortels groeien in de luchtruimten (poriën) tussen de gronddeeltjes, dus feitelijk in (de) lucht. Vanuit de wetenschap is bekend dat de verbinding tussen wortels en bodem altijd wordt verzorgd, onderhouden en gemaakt door verschillende vormen van bodemleven. Mycorrhizae om de opname van water en mineralen te regelen, bacteriën om hormonen te produceren en fosfaat vrij te maken, en talloze soorten rhizobacteriën die de wortels ondersteunen en beschermen.

Kennis van bodembioïologie essentieel

Omdat onze kennis voor het grootste deel zijn oorsprong heeft in de landbouw en boomkwekerijsector is ook de kennis van bemesting afkomstig uit deze hoek. De denkwijze over bemesting vanuit de landbouw leveren in die sector al genoeg problemen op. Het is dus niet verstandig om stadsbomen op te zadelen met dezelfde normen van ionenuitwisseling en osmose. Het is echt de allerhoogste tijd dat bij het maken en onderhouden van plantplaatsen niet alleen rekening wordt gehouden met de doorwortelbaarheid van de grond en het mineralengehalte. We zullen eraan moeten toegeven

dat het complexe systeem van bodemleven in de vorm van bacteriën, protozoën, schimmels en nog veel meer van het grootste belang is voor de gezondheid en opnamecapaciteit van bomen. Zolang we daar geen rekening mee houden blijft de toepassing van bomenzand, het gebruik van bewortelingskratten en lavamengsels in de praktijk tegenvallen. Boombeheerders doen er verstandig aan om kennis te ontwikkelen met betrekking tot het belang van bodembioïologie als onderdeel van het oplossen van problemen met bomen. Problemen in de bodembioïologie zijn veelal mede de oorzaak van bodemverdichting, bodemverslapping en de daaruit voortvloeiende wortelproblemen.

Conclusie

Het heeft beslist geen zin om smeersels of knoflookpreparaten in te zetten om bomen te redden als niet eerst wordt gekeken naar de werkelijke oorzaak van de meeste boomproblemen, waaronder zeker ook de kastanjeziekte. Echt, de oplossing van boomproblemen zit in de grond. Onderzoekers, grijp uw kansen! ●

KLIMMATERIALEN

- Klimgordels
- Klimlijnen
- Karabiners
- Afvangmaterialen
- Keuringen

KLEDING

- Zaagkleding
- Helly Hansen
- Werk-/zaagschoenen
- Werkkleding
- Reflectiekleding

STANDPLAATS- INRICHTING

- BELUchtingsysteem
- VENTILatiesysteem
- Infiltratieslang
- Boomroosters
- Kroon-/kluitverankering

ANTIWORTELFOLIE

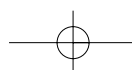
- Wortelscherm bij verharding
- kabels/leidingen
- Japanse duizendknoop

Bezoek ook onze website: www.poelbosbouw.nl

poel
BOSBOUWARTIKELEN BV
Techniek voor groen...

Telefoon: 0577-456561
Fax: 0577-456532
Amersfoortseweg 205
3888 NM Nieuw Milligen (Apeldoorn)

ITS
International Tree Service BV
De droom van ieders boom...

Interne opleidingsdag

Boomverzorgers moeten blijven groeien

Op 17 maart vond de eerste interne lesdag van Pius Floris Boomverzorging plaats. Ruim 40 boomverzorgers van alle vestigingen waren aanwezig op Makeblijde in Houten voor dit leerzame evenement.

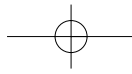
Zoals het bedrijfsinterne lesplan aangeeft zijn er drie studieniveaus. De deelnemers werden in drie groepen verdeeld en kregen les van collega's. De kennis binnen het bedrijf is zó groot dat het weinig zin heeft docenten van buitenaf te betrekken bij de lesprogramma's.

Uiteenlopende thema's

Het lesprogramma was behoorlijk intensief. Van 8.00 tot 16.30 uur werden 5 verschillende thema's behandeld. Pius Floris gaf een workshop bodembioïologie voor het hoogste opleidingsniveau, terwijl Jur Wernsen anatomie en fysiologie doceerde. Michel de Groot gaf les in onderzoekstechnieken en boomveiligheid. Sjaak van Doorn gaf les in klimmateriaal en verankeringen. Hiervoor werd ook Gerard Bodewes van ITS uitgenodigd, hij gaf een presentatie over nieuwe gereedschappen en innovaties op het gebied van verankeren. Jan Willem de Groot gaf les in assortimentskennis en het belang van bomen in stedelijk gebied. Gillis Dellebeke ging dieper in op het inspecteren, keuren en planten van jonge bomen.

Kennis opdoen, ervaringen uitwisselen

Alle deelnemers hebben het gebruikelijke examen gemaakt dat meetelt bij de jaarlijkse beoordeling over persoonlijke kennisontwikkeling en groei binnen het bedrijf. Het was naast een bijzonder leerzame dag ook een kans om met boomverzorgers uit het hele land bij te kletsen, ervaringen uit te wisselen en kennis te maken met nieuwe collega's. Zo konden voor het eerst de boomverzorgers van de nieuwe vestiging in Bergum en Groningen aan de groep worden voorgesteld. Jelle Kooistra, Riemer Haagsma en Gerard Bouma werden hartelijk welkom geheten op hun eerste interne lesdag. ●

Even kennismaken: Groenservice Noord

Gedreven nieuwe partner in Noord-Nederland

Sinds januari wordt Pius Floris in Noord-Nederland vertegenwoordigd door Groenservice Noord. Daarmee heeft onze organisatie er niet alleen een negende en een tiende vestiging bij, eindelijk zijn we ook prominent aanwezig in de meest noordelijke provincies. Een nadere kennismaking met Groenservice Noord is natuurlijk op zijn plaats, dus vroegen we directeur Willem Douma naar de achtergrond en het karakter van zijn bedrijf. En natuurlijk naar zijn motivatie om Pius Floris te omarmen.

Over stevige wortels gesproken: Groenservice Noord bestaat al zo'n driehonderd jaar. Dat wil zeggen het zusterbedrijf, Frisia Bergum, is omstreeks 1700 opgericht. Een groenonderneming met een rijke historie dus, in eerste instantie als boomkwekerij. Vanaf 1970 komen stilaan hovenierswerkzaamheden bij het dienstenpakket. In de jaren '80 neemt Willem Douma Frisia Bergum over en ontwikkelt het bedrijf zich verder tot wat het vandaag is: een allround groenonderneming op het gebied van terrein- en tuinrichting, en het onderhoud hiervan. Met zo'n 100 medewerkers en steunpunten in Groningen, Joure, Lelystad en Den Helder is het een van de grootste groenbedrijven van Noord-Nederland. Momenteel wordt in Groningen druk gebouwd aan een nieuwe huisvesting, de nieuwbouw zal rond juli in gebruik worden genomen.

Groei prima, maar kwaliteit komt eerst

Wie de feiten zo beschouwd, ziet een dynamische, ambitieuze onderneming. "Toch is ongebreidelde groei absoluut geen doelstelling", benadrukt directeur Willem Douma. "We hebben niet de intentie om heel groot te worden,

we willen wél zo goed mogelijk zijn in wat we doen. Vandaar ook de aansluiting bij Pius Floris. Ik zeg altijd dat we liever een paar monumentale bomen snoeien dan dat we er ergens driehonderd verwijderen. Al tijdens de eerste oriënterende gesprekken met Pius Floris bleek dat onze organisaties wat dat betreft zielsverwanten zijn. Ik verwacht veel van onze aansluiting, vanwege het strategisch voordeel voor alle partijen. Met Pius Floris Bergum en Pius Floris Groningen is er nu echt sprake van landelijke dekking. Voor ons betekent de samenwerking een verdere verdieping van de al aanwezige kennis op het gebied van boomverzorging. Natuurlijk kenden we Pius Floris al langer, het heeft een uitstekende reputatie als zeer innovatieve organisatie. We zijn dan ook verheugd dat wij daar sinds 1 januari deel van uitmaken.

Een netwerk van specialisten

In eerste instantie gaan zes medewerkers van Groenservice Noord zich bezighouden met boomverzorging. Zij ware hierin reeds gespecialiseerd, maar volgen momenteel een interne opleiding bij Pius Floris om hun kennis en

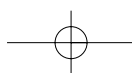
De onderneming in vogelvlucht
Frisia Bergum is een full-service
groenonderneming.

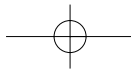
De diensten op een rij.

- Particuliere tuinaanleg
- Wegbeplanting en landschappelijk groen
- Terreininrichting
- Boomverzorging
- Terrein/tuinonderhoud
- Daktuinen
- Hydrocultuur
- Ecologische inrichting en beheer
- Beplantingsplannen en bestekken
- Machinaal grafdelven
- Leveringen beplantingen

Een uitgebreide beschrijving vind je op www.frisiabergum.nl.

lees verder op pagina 6

vervolg van pagina 5

vaardigheden verder te ontwikkelen. Dat past naadloos bij de toekomstvisie van de heer Douma, waarin specialisatie een centrale rol speelt. Douma: "Door je te specialiseren kun je je nog echt onderscheiden in de markt. Wij richten ons naast boomverzorging bijvoorbeeld op ecologisch werk, maar ook op vijvers en zwembaden. We willen niet alsmäär blijven groeien of opgaan in een grote groep en zo onze identiteit verliezen. Liever zoeken we aansluiting bij andere specialistische collega's. Zo kun je toch de markt landelijk bedienen én veel leren van elkaar. Neem onderhoudswerk, dat pakken we landelijk aan binnen het samenwer-

kingsverband Silphium BV. Dit is een groep zelfstandige hoveniers die zich richt op opdrachtgevers met een landelijke spreiding van locaties. Samen kunnen we opdrachten van vrijwel elke schaal aan. Daarnaast hebben we natuurlijk zelf een groot aantal vaste klanten waar we elk jaar op kunnen terugvallen. Door nog echt kwaliteit te leveren weten we aardig te ontsnappen aan de moordende concurrentie en de prijzenslag die daaruit voortvloeit. Wij vinden dat kwaliteit best goed betaald mag worden, uiteindelijk krijgt iedereen de klanten die hij verdient."

Boeiend bloeien

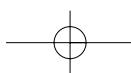
Willem Douma is net zo zeer een tevreden als een gedreven man. Tevreden over de wijze waarop zijn bedrijf zich ontwikkelt en gedreven om Frisia Bergum en Groenservice Noord nóg verder te specialiseren. Douma: "De aansluiting bij Pius Floris past perfect bij ons streven naar hooggekwalificeerd werk. De beste zijn door je expertise te combineren met liefde voor het vak, daar draait het om. We zien uit naar een boeiende en bloeiende samenwerking." ●

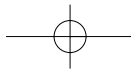
Nieuwe advertentiecampagne

Een boom is geen kostenpost, maar levert juist geld op!

Onlangs hebben we Infour uit Heerlen opdracht gegeven een nieuwe advertentiecampagne te ontwikkelen. Hiermee willen we het belang van professioneel boomonderhoud benadrukken en tegelijkertijd Pius Floris Boomverzorging als dé toonaangevende boomverzorgers van Nederland neerzetten. Reclameadviesbureau Infour is gespecialiseerd in strategische en resultaatgerichte communicatie en heeft deze uitgangspunten vertaald in de twee advertenties die u hier ziet afgebeeld. De advertentie met de geldboom is gericht op beslissers, vaak economen, voor wie het financiële aspect van essentieel belang is. In deze advertentie wordt de lezer duidelijk gemaakt dat het nut van bomen niet alleen in esthetisch opzicht zeer belangrijk is, maar ook in financieel opzicht. Vooral dit laatste aspect wordt nog eens onderstreept door een Amerikaans onderzoek. Het beeld van de tweede advertentie appelleert meer aan het gevoel en de liefde voor bomen en draagt inhoudelijk dezelfde argumenten aan. Beide advertenties richten zich op het financiële rendement van deskundig boomonderhoud en dat levert twee opvallende uitingen op!

Bladwijzer

Boekbespreking

'Conifers around the world'
is een duur cadeautje

Voor circa € 170,- krijgt u de beschikking over 2 pillen van boeken met een harde kaft en meer dan 3000 foto's op 840 pagina's... De Engelstalige versie van 'Conifers around the world' is in druk en wordt binnenkort verwacht. De uitgave is zeer exclusief en fantastisch afgewerkt. Het goede nieuws is: wij hebben met de uitgever een afspraak kunnen maken over de prijs! Als u het boek bestelt via Pius Floris Boomverzorging kunnen we u een korting bieden van 10%. De boeken worden dan per post bij u thuisbezorgd. Kijk voor meer informatie op www.dendropress.com ●

Pius Floris Colum

Nooit de takken laten hangen

Positief blijven is het devies. Ook al is maart veel kouder dan vorig jaar, positief blijven want we hebben werk genoeg. Het moet wel worden uitgevoerd tegen prijzen die veel te laag zijn, maar we willen als bedrijf toch overleven. Dat trekt een wissel op de mensen in het bedrijf, het is gewoon aan de gezichten af te lezen. Niet dat de mensen er geen lol meer in hebben, dat is het niet. Het zijn gewoon zorgen over de manier waarop werken moeten worden uitgevoerd. De druk op de prijzen is nog nooit zo hoog geweest als nu, zelfs niet in de periode van bezuiniging op bezuiniging aan het begin van de jaren tachtig. Bij de aanbiedingen voor snoeiwerk zijn de marktprijzen zó laag dat de uitvoering ontdaan wordt van alle kwaliteit. Snel, sneller, snelst. Het zal niet lang meer duren voordat de eerste klachten komen over de traagheid van de hoogwerkers. Wat rijden en bewegen die dingen toch langzaam zeg! Weet je wat mijn oude boomverzorgershart het meeste pijn doet? Nee, echt niet de prijzen. Het is gewoon heel vervelend dat de laagste inschrijvers voor werken het kennelijk niet uitmaakt hoe het boomverzorgingswerk wordt uitgevoerd. De opdrachtgever heeft er meestal toch geen kennis van. De bestekken worden steeds minder specialistisch, dus de uitvoering ook! Ik blijf positief, want ik weet dat het tij zal keren. Als gemeenten en rijksoverheid eendaags in de gaten krijgen hoe belangrijk bomen in het stedelijk gebied zijn voor de gezondheid en productiviteit van mensen zal er wel een omslag komen. Als bekend wordt hoe kostbaar bomen feitelijk zijn, dan komt er wel weer vraag naar écht zinvol onderhoud. Ik blijf positief, want het oude spreekwoord "kwaliteit betaald zichzelf" geldt volgens mij nog steeds. Alleen nog even wachten tot dit doordringt tot de economen die zich met groen moeten bezighouden en dan komt het weer goed met de stand van het bomenonderhoud in Nederland.

Pius Floris

Gedichtje

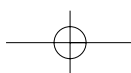
De tijd omarmen'

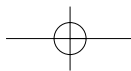

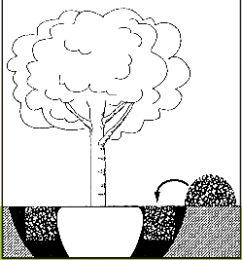
Op een zondagochtend, na een uitgebreide wandeling, belanden we in "Het Pumpke" in Den Bosch. Daar spreken we een hele tijd met een vriendelijke oude dame. Wanneer zij hoort van ons vak, dicht ze prompt een versje ter ere van de bomen. We delen het hier graag met u.

'n Boom, heel stil en vroom.
Heeft seizoenen af te wachten en put daaruit zijn krachten.
Zijn kruin naar boven, zijn armen gespreid, omarmt hij zijn tijd.

Maria Theresia van den Acker (80 jaar)

MycorTree®
Tree Saver Transplant

BETERE AANSLAG, MINDER INBOET

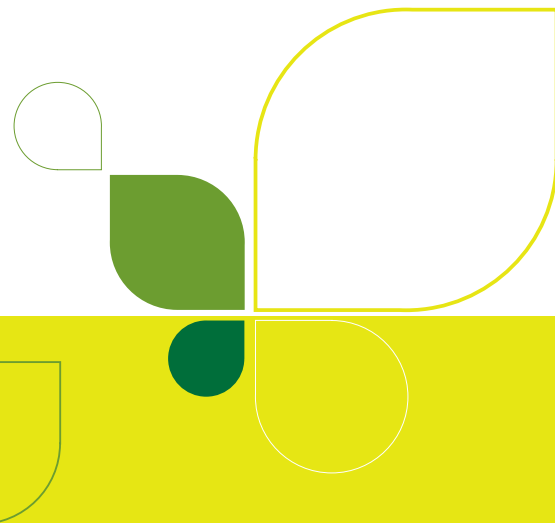
Voor het verplanten van bomen en heesters met kluit.

Todays technology for tomorrows agriculture®

Plant Health Care BV

Postbus 2030
5260 CA Vught
T 073 656 26 95
F 073 656 31 02
www.phceurope.com

Colofon

De Boomwijzer is een periodieke uitgave van Pius Floris Boomverzorging Nederland BV. Het blad biedt interessante informatie voor iedereen die te maken heeft met boomaanplant en onderhoud. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt zonder vooraf schriftelijke toestemming van de uitgever.

Redactie

Pius Floris Boomverzorging Nederland BV
Postbus 2030, 5260 CA Vught
Tel 073-656 06 33
Fax 073-656 31 02
info@piusfloris.nl
www.piusfloris.nl

Ontwerp & Vormgeving

Infour
marketing + communicatie, Heerlen

Vestigingen

Pius Floris Boomverzorging Amsterdam
Raasdorperweg 54, 1067 TL Amsterdam
Tel 020 - 497 40 80 Fax 020 - 497 63 09
amsterdam@piusfloris.nl

Pius Floris Boomverzorging Bergum
Postbus 14, 9250 AA Bergum
Tel 0511- 46 12 12 Fax 0511 - 46 21 31
bergum@piusfloris.nl

Pius Floris Boomverzorging Bunde
Postbus 24, 6240 AA Bunde
Tel 043 - 365 25 19 Fax 043 - 364 82 00
bunde@piusfloris.nl

Pius Floris Boomverzorging Deventer
Postbus 37, 7400 AA Deventer
Tel 0570 - 54 01 16 Fax 0570 - 54 45 17
deventer@piusfloris.nl

Pius Floris Boomverzorging Groningen
Postbus 9531, 9703 LM Groningen
Tel 050 - 542 33 62 Fax 050 - 542 33 62
groningen@piusfloris.nl

Pius Floris Boomverzorging Leiderdorp
Postbus 189, 2350 AD Leiderdorp
Tel 071 - 589 60 91 Fax 071 - 501 20 93
leiderdorp@piusfloris.nl

Pius Floris Boomverzorging Oudelande
Lindestraat 14, 4436 AJ Oudelande
Tel 0113 - 54 83 90 Fax 0113 - 54 85 10
oudelande@piusfloris.nl

Pius Floris Boomverzorging Rotterdam
Hofdijklaan 75, 2374 BS Oud-Ade
Tel 071 - 589 60 91 Fax 071 - 501 20 93
leiderdorp@piusfloris.nl

Pius Floris Boomverzorging Veenendaal
Postbus 11, 3900 AA Veenendaal
Tel 0318 - 55 50 17 Fax 0318 - 54 03 40
veenendaal@piusfloris.nl

Pius Floris Boomverzorging Vught
Postbus 2021, 5260 CA Vught
Tel 073 - 656 72 35 Fax 073 - 656 94 35
vught@piusfloris.nl

www.piusfloris.nl

